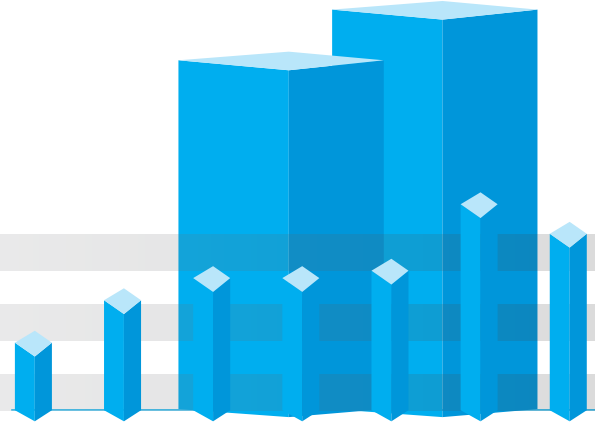

SAVUNMA SANAYİİ ANALİZ RAPORU

2010 Yılı Verileriyle

SAVUNMA SANAYİİ ANALİZ RAPORU

Aralık 2011

En iyisinin teminatı

**Özgürlük ve
bağımsızlık benim
karakterimdir.**

K. Atatürk

En iyisinin teminatı

1. Yöntem	7
2. Kapsam	11
3. 2010 Yılı Verileriyle Savunma Sanayii Mali Analizi	13
3.1. Nakit Yaratma Gücü	13
3.2. İşletme Sermayesinin Verimli Kullanımı	14
3.3. Borç Yapısı	17
3.4. İşletme Sermayesi İhtiyacı	19
3.5. Maddi Duran Varlık Yatırımlarının Analizi	22
3.6. Rekabet Gücü Analizi	25
4. Sektör Kırılımları	29
4.1. TSKGV-Kamu Firmaları	29
4.2. Gemi İnşa	29
4.3. Havacılık-Uzay	30
4.4. Kara Sistemleri	30
4.5. Silah-Mühimmat	30
4.6. Yazılım-Elektronik	31
5. Savunma Sanayii 25 Analiz Sonuçları ve Sektör Ödülleri	33
5.1. 2010 Yılı Verileriyle Savunma Sanayii 25	33
5.2. Savunma Sanayii 25 Firmalarının Sektörü Temsil Oranı	34
5.3. Savunma Sanayii 25 Ana Göstergeleri	35
6. Savunma Sanayiinin Türkiye'deki ve Dünyadaki Yeri	37
6.1. Sektörün 2010 Yılı Panoraması	37
6.2. Ana Eksenlerde Eğilimler	39
6.3. Türkiye Ekonomisindeki Yeri	41
6.4. Defense News Top 100	44
Ek: Mali Oran Tanımları	46

1 Yöntem

Savunma sanayiinde faaliyet gösteren 49 firmanın bilanço ve gelir-gider tabloları ile hazırlanan anket çerçevesindeki cevapları alınmış ve analize tabi tutulmuştur. Analizler, Sanayileşme ve Strateji Geliştirme Daire Başkanlıklarının ortak çalışmasıyla gerçekleştirilmiştir.

Anket Çalışması

Mali tablolarda yer almayan, ancak sektör performansının ve boyutlarının anlaşılması için önem taşıyan verilerin toplanması için anket oluşturulmuştur. Yine aynı 49 firmanın verileri alınmış ve analize tabi tutulmuştur.

Firmaların Sınıflandırılması

Eldeki verilerin yorumlanması ve anlamlı çıkarımlar yapılabilmesini teminen firmalar, 4 ana kategoride sınıflandırılmışlar; analize ve kıyaslamalara tabi tutulmuşlardır.

Sahiplik Kategorisi	Ölçek (Ciro) Kategorisi	Yüklenicilik Kategorisi	Alt Sektör Kategorisi
TSKGV-Kamu	100+ milyon TL	Ana Yüklenici	Kara Sistemleri
Özel	25,1-99,9 milyon TL	Alt Yüklenici	Gemi İnşa
	0-25 milyon TL	Yan Sanayi	Havacılık Sanayii
			Yazılım-Elektronik
			Silah-Mühimmat
			Diğer

Mali Analizler

49 firmanın verileri bahse konu kategorilerde değerlendirmeye alınmış ve firmaların mali performansları analiz edilmiştir.

Savunma Sanayii 25 Çalışması ve Sektör Ödülleri

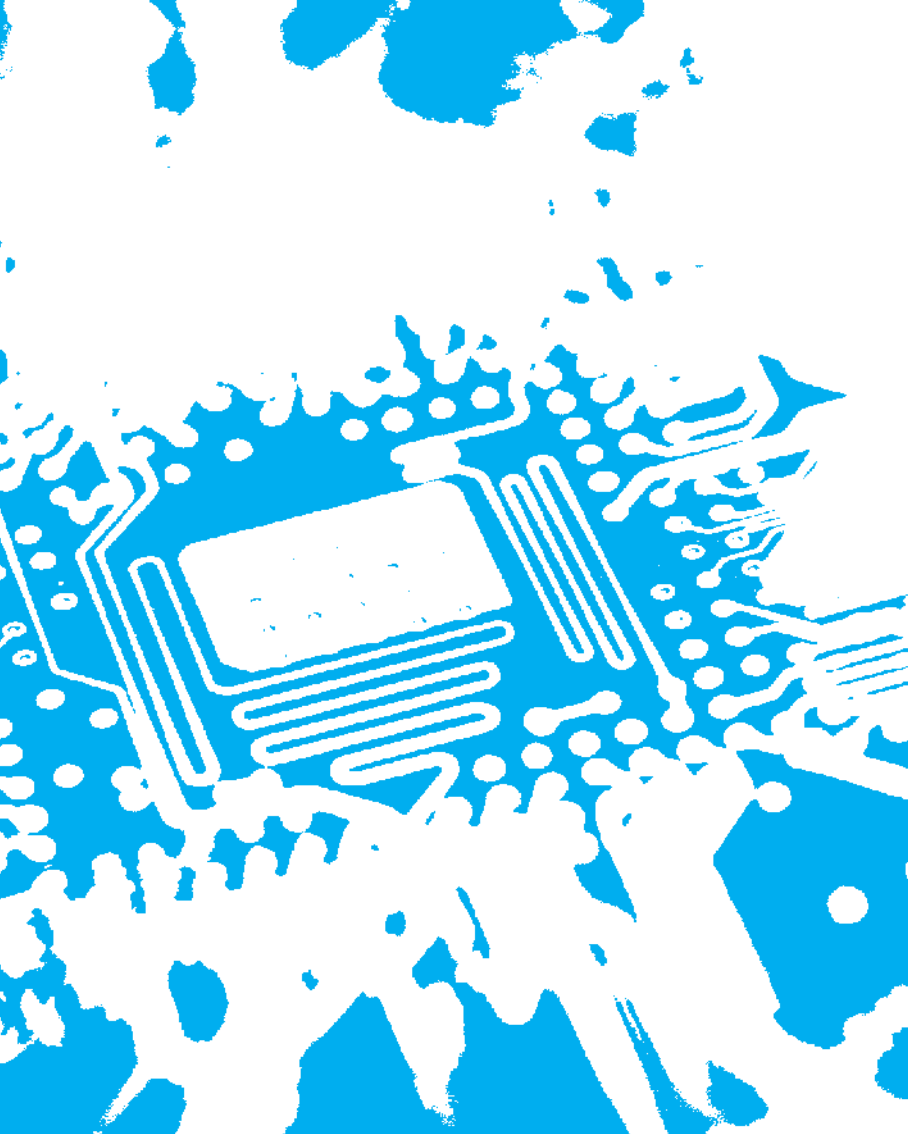
Üretimden S&H satışlarına göre sıralanan firmalardan, gelirleri içerisinde %20 ve üzeri oranlarda savunma ve havacılık cirosu gerçekleştiren ilk 25 firma listelenmektedir. Bu 25 firmanın önemli oranda sektörü temsil edebildiği değerlendirilmektedir.

Ticari Gizlilik Değerlendirmesi

Analize konu bilanço ve gelir-gider tabloları borsaya kote şirketler hariç olmak üzere mevcut Vergi Usul Kanununun kuralları çerçevesinde hazırlanmış mali tablolardan oluşmaktadır. Firmaların bir kısmının, verilerin ticari gizliliği bulunduğu yönünde endişeleri bulunmaktadır. Bununla birlikte Yeni Ticaret Kanunu, 01.01.2013 tarihinden itibaren şirketleri, mali tablolarını internet üzerinden kamuoyu ile paylaşmayı mecburi kılmaktadır. Diğer taraftan mali tabloların Uluslararası Muhasebe Standartlarına uygun şekilde hazırlanmasını gerektirmektedir.

Bu itibarla, rakamların kamuoyu ile paylaşılmasında hassasiyet gözetilmekte olup; önümüzdeki yıllarda söz konusu verilerin paylaşılmasına ilişkin endişelerin azalacağı değerlendirilmektedir.

2 Kapsam

Savunma sanayii performansının değerlendirilmesi amacıyla pilot uygulaması geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen analiz çalışması kapsamında 49 firmanın 2010 yılı Bilanço ve Gelir-Gider tabloları alınmıştır. Bunun yanı sıra oluşturulan anket çerçevesinde ihtiyaç duyulan diğer veriler de toplanmıştır.

Savunma Sanayii Analiz Çalışması Kapsamında Değerlendirmeye Alınan Firmalar

01 AÇA	18 GÜRDESAN	35 MTU
02 ADİK	19 GÜRMETAL	36 NETAŞ
03 AGS	20 HAVELSAN	37 NURUL MAKİNA
04 ALP HAVACILIK	21 HEMA	38 OTOKAR
05 ASELSAN	22 HTR	39 RMK
06 ATEL TELEKOMÜNİKASYON	23 İSTANBUL DENİZCİLİK	40 ROKETSAN
07 AYESAŞ	24 KALE HAVACILIK	41 SAMSUN-YURTSAN (CANİK)
08 BARIŞ ELEKTRİK	25 KALE KALIP	42 SAVRONİK
09 BMC	26 KAREL	43 SDT
10 DEARSAN	27 KOÇ BİLGİ	44 STM
11 DORA MAKİNA	28 KÜÇÜKPAZARLI	45 TAI (TUSAŞ)
12 ESDAŞ	29 M.F.K. MAKİNA	46 TEI
13 FEMSAN	30 MERCEDES-BENZ TÜRK	47 TİSAŞ
14 FİGES	31 METEKSAN SAVUNMA	48 YALTES
15 FNSS	32 MİKES	49 YONCA ONUK
16 GATE ELEKTRONİK	33 MILSOFT	
17 GİRSAN	34 MKEK	

3. 2010 Yılı Verileriyle Savunma Sanayii Mali Analizi

Türk Savunma Sanayii son yıllarda hızlı bir yükseliş trendi yakalamış ve dikkat çeken bir performans sergilemiştir. Söz konusu performansın sürdürülebilirliği için bundan sonraki dönemde daha hassas analizlere ve tespitlere ihtiyaç olacağı değerlendirilmektedir. Bu itibarla geçtiğimiz yıldan itibaren, firmaların bilanço ve gelir-gider tabloları üzerinden sektörün mali analizi gerçekleştirilmektedir. Aşağıda savunma sanayii firmalarının 2010 yılı verileriyle sergilediği performansa ilişkin değerlendirmeler özetlenmektedir.

3.1. Nakit Yaratma Gücü

2009-2010 net işletme sermayesi değişim oranlarına bakıldığında ana yükleniciler durağan veya artan eğilimde iken alt yüklenicilerde net işletme sermayesi değişim oranı azalan eğilimdedir. Yan sanayi firmaları ise negatif işletme sermayesi ile çalışmaktadır.

Sektörde yan sanayi hariç, diğer firmaların faaliyetleri sonucu nakit yaratma gücü bulunmaktadır. Yan sanayii firmalarının kaynak yaratımında ağırlıklı olarak kısa vadeli borçlandığı gözlenmektedir.

Alt yüklenicilerin satış değişimlerinde düşüş görülmektedir.

Savunma sanayii performansının değerlendirilmesi amacıyla pilot uygulaması geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen analiz çalışması kapsamında 49 firmanın 2010 yılı Bilanço ve Gelir-Gider tabloları alınmıştır. Bunun yanı sıra oluşturulan anket çerçevesinde ihtiyaç duyulan diğer veriler de toplanmıştır.

Net Satış Değişimi (2009-2010)

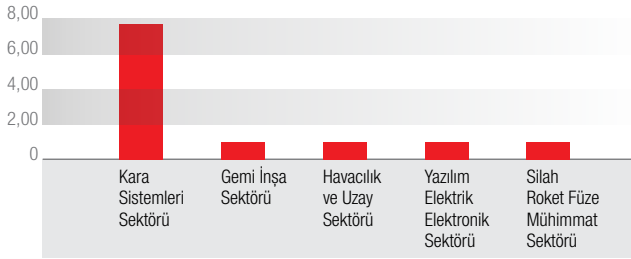
3.2. İşletme Sermayesinin Verimli Kullanımı

Sektör	Net İşletme Sermayesi Devir Hızı*
Motorlu Kara Taşıtlarının İmalatı	6,7
Deniz Taşıtlarının Yapımı ve Onarımı	0,3
Silah Ve Mühimmat İmalatı	2,1
Makine Ve Teçhizat İmalatı	2,5
Diğer Özel Amaçlı Makinelerin İmalatı	2,8
Savunma Sanayii	1,7

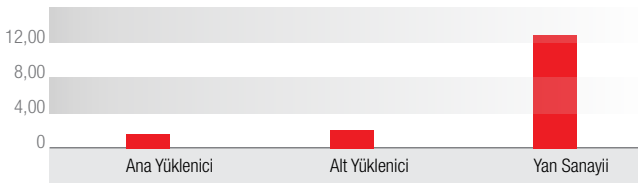
*Sektör kıyaslamaları yapılırken, Merkez Bankası tarafından yayımlanan sektör bilançolarının (<http://www.tcmb.gov.tr/sektor/yayinlar.htm>) 2010 yılı medyayı referans alınmıştır. Savunma sanayi mali analiz çalışmasında ise uç değerler hariç olmak üzere konsolide sektör ortalamaları esas alınmıştır.

Savunma sanayiinin, özel amaçlı makina ve teçhizat üretimi sektörü ile benzeştiği dikkate alındığında, görece düşük işletme sermayesi devir hızı ile çalışıldığı görülmektedir. Savunma içerisinde Kara Sistemleri sektöründe net işletme sermayesi devir hızları diğer sektörlerden yüksektir; keza Merkez Bankası bilanço analizleri çerçevesinde de benzeri eğilim dikkat çekmektedir.

Net İşletme Sermayesi Devir Hızı
(Net Satışlar / Net İşletme Sermayesi)

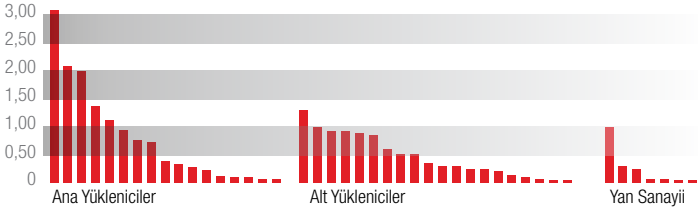

Net İşletme Sermayesi Devir Hızı
(Net Satışlar / Net İşletme Sermayesi)

Diğer taraftan, alt yükleniciler ve yan sanayide net işletme sermayesi devir hızları, ana yüklenicilerden daha yüksektir. Ana yüklenicilerde düşük çıkmasının nedeni, stoklarını daha uzun sürede çevirmelerinden ve daha fazla nakit tutmalarından kaynaklanmaktadır.

Nakit Oran (Hazır Değerler+Menkul Kıymetler / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar)

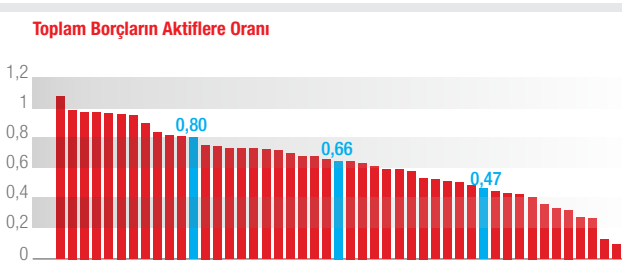

Firmaların gereğinden fazla nakit tutması;

- Projeler kapsamında ihtiyaçlarından fazla avans alabilmeleri veya
- Avans olarak aldıkları kaynakları yatırıma dönüştürmek yerine alternatif alanlarda değerlendirmeyi tercih etmeleri ile açıklanabilir.

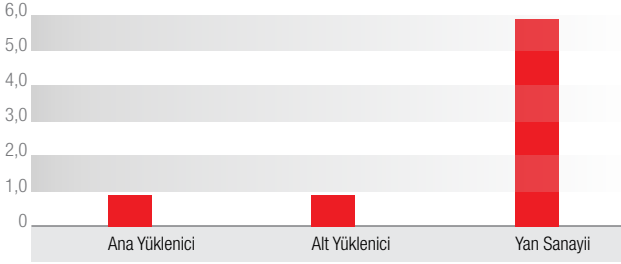
3.3. Borç Yapısı

Sektör genel olarak aktiflerini borç ile döndürmektedir. Gemi İnşa Sektörü bu anlamda en fazla dikkat çeken sektör olarak gözükmektedir.

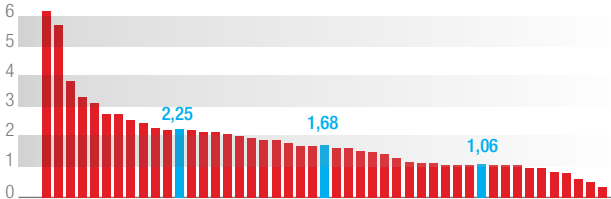
Yüklenici bazında bakıldığında, yan sanayinin uzun vadeli kredi bulmakta daha fazla zorlandığı tespit edilmektedir. Yan sanayinin uzun vadeli ve düşük faizli krediler ile desteklenmesine yönelik mekanizmaların iyileştirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, Kara Sistemleri ve Gemi İnşa sektörleri ağırlıklı olarak kısa vadeli borçlanmaktadır.

Kısa Vadeli Borçların Uzun Vadeli Borçlara Oranı

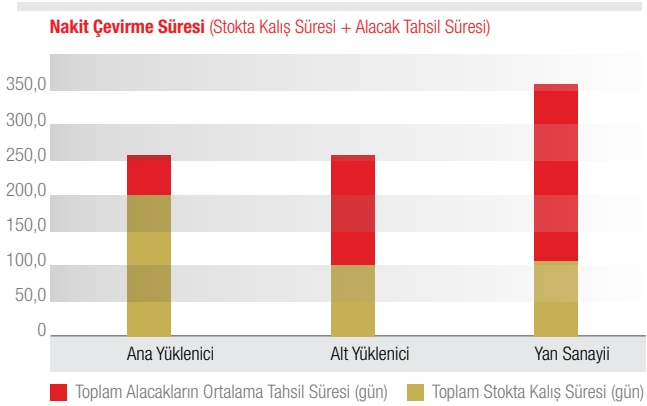
Sektörün yalnızca %20'sinde cari oran 1'in altında gerçekleşmektedir. Bu durum sektör şirketlerinin kısa vadeli borçlarını ödeyebilmelerinde aşırı bir risk taşımadığını göstermektedir. Oranı 1'in altında olan 7 firmanın ise stok çevrim ve alacak tahsil sürelerine dikkat etmeleri gerekmektedir.

Cari Oran (Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar)

3.4. İşletme Sermayesi İhtiyacı

Ana yüklenicilerde stok çevirme süresi uzun, alacak tahsil süresi kısa iken; yan sanayiye doğru gidildikçe stok çevirme süresi kısalmakta, alacak tahsil süresi uzamaktadır.

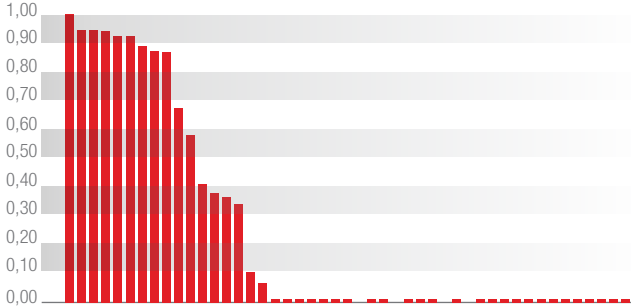

Ana yüklenicilerde stok devir süresinin uzun olması, projelerin yıllara sari olması sebebiyle savunma sanayiinin doğasından da kaynaklanabilmektedir. Bununla birlikte, firmaların malzeme tedarik süreçleri ve stok yönetimleri de bu rakamları önemli derecede etkileyebilmektedir.

Sektör	Net İşletme Sermayesi Devir Hızı
Motorlu Kara Taşıtlarının İmalatı	65,1
Deniz Taşıtlarının Yapımı ve Onarımı	152,0
Silah Ve Mühimmat İmalatı	171,4
Makine Ve Teçhizat İmalatı	91,2
Diğer Özel Amaçlı Makinelerin İmalatı	104,2
Savunma Sanayii	173,3
Savunma Sanayii Ana Yüklenicileri	196,9

Sektörde faaliyetlerin nakde çevrilme süresi, borç ödeme süresine göre daha uzun olmaktadır. Dolayısıyla firmaların faaliyetlerini sürdürebilmeleri için piyasadan kaynak bulmaları gerekmektedir. Bu itibarla şirketlerinin, işletme sermayesi ihtiyacının üzerinde bir kaynağı, aldıkları avanslarla temin edebildikleri görülmektedir. Genel olarak sektörün, işletme sermayesi ihtiyacının %124 oranında (avans olarak) fon bulabildiği verilere yansımaktadır.

Uzun Vadeli Alınan Avansların Uzun Vadeli Kaynaklar İçindeki Payı

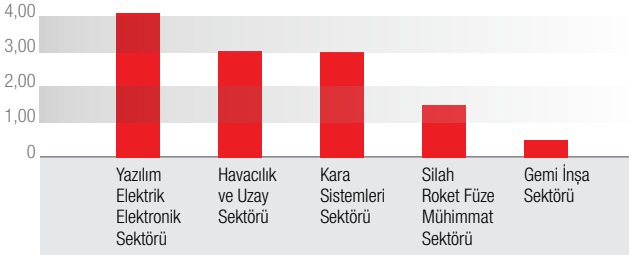
Bu itibarla, ana yüklenici firmaların uzun vadeli kaynak ihtiyacını büyük oranda avanslar ile karşılayabildikleri görülmektedir.

Sonuç olarak;

- Bu kaynağın (avansların) 2012-2016 Stratejik Planı kapsamında ikinci seviye firmalar oluşturma hedefi çerçevesinde, ana yüklenicilerden tedarik zincirine doğru yayılımının özellikle küçük ölçekli firmalar için önem taşıdığı,
- Diğer taraftan fon fazlası olan firmaların özkaynaklarıyla Ar-Ge yatırımı yapabilecekleri ve özgün ürünler geliştirebilecekleri değerlendirilmektedir.

3.5. Maddi Duran Varlık Yatırımlarının Analizi

Maddi Duran Varlık Devir Hızı (Net Satışlar / Maddi Duran Varlıklar)

Yazılım firmalarında sabit yatırım ihtiyacı düşük olduğundan, maddi duran varlıkların nakde dönüşme hızının yüksek çıkması doğaldır.

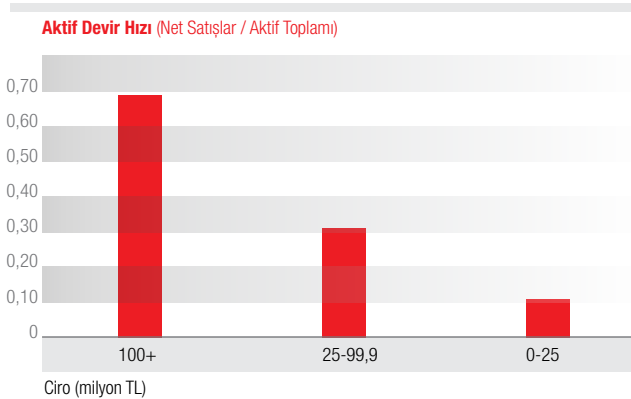
Şirketlerin faaliyetlerini yürütebilmeleri için yaptıkları altyapı yatırımlarının satışa yansımaya oranı Gemi İnşa sektöründe görece düşük seyretmektedir; yani atıl kapasite söz konusudur. Atıl kapasite/kaynak tutma probleminin firmaların;

- Altyapı (sabit tesis, makine, teçhizat vb.) ihtiyaçları,
- Stok tutma,
- Nakit tutma

konularında gereğinden fazla ihtiyatlı davranmasından kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir. Bu tutumda, yatırım masraflarının çoğunlukla projeler kapsamında kamu tarafından finanse ediliyor olmasının da etkisi olabileceği düşünülmektedir.

Özet olarak, sektörde uzun vadeli finansal planlamanın potansiyel kaynakların yatırıma dönüşmesi açısından önem taşıdığı değerlendirilmektedir.

Savunma sektöründe genel olarak Aktif Devir Hızı 1'in altında gerçekleşmektedir. Bu oran, işletmenin varlıklarının kaç katı satış yapabildiğini göstermekte; dolayısıyla mali anlamda varlık kullanımının verimliliğine işaret etmektedir.

Literatürde oranın, büyük sanayi işletmelerinde 2, küçük sanayi işletmelerinde ise 2-4 arasında olmasının uygun olacağı kabul edilmektedir. Ancak ülkemizde gerçekleştirmeler, diğer sektörlerde de bunun altında seyretmektedir.

Sektör	Aktif Devir Hızı
Motorlu Kara Taşıtlarının İmalatı	1,3
Deniz Taşıtlarının Yapımı ve Onarımı	0,2
Silah Ve Mühimmat İmalatı	0,7
Makine Ve Teçhizat İmalatı	0,9
Küçük Ölçekli Firmalar	0,8
Orta Ölçekli Firmalar	1,1
Büyük Ölçekli Firmalar	1,1
Diğer Özel Amaçlı Makinelerin İmalatı	0,8
Savunma Sanayii	0,4

Genel olarak Savunma Sektörü, yüklenicilik ayrımı gözetmeksizin yüksek kaynak (duran varlık yatırımı) gerektirmektedir. Normal koşullarda yan sanayi için kaynak gereksiniminin görece düşük olması beklenebilir; ancak savunma sektörü için bu durumun aksi verilere rastlanmaktadır. Girişimcilerin, altyapı yatırımlarının devlet tarafından uzun vadeli olarak kredilendirilmesine ihtiyaç duyduğu da söylenebilir.

Maddi Duran Varlıkların Finansman Şekli

Gemi İnşa sektörünün maddi duran varlık (altyapı, sabit tesis, makina, teçhizat vb.) yatırımları için öz kaynakları yetersiz kalmaktadır. Öz kaynak yetersizliği dış finansman ihtiyacına işaret etmektedir. Buna karşın Gemi İnşa Sektörünün bu ihtiyacını uzun vadeli kaynaklarla (alınan avanslar dahil) karşılayabildiği de görülmektedir.

Sektör	Maddi Duran Varlıkların/Özsermayeye Oranı
Motorlu Kara Taşıtlarının İmalatı	0,69
Deniz Taşıtlarının Yapımı ve Onarımı	1,85
Savunma Sanayii - Gemi İnşa Sektörü	15,61
Silah Ve Mühimmat İmalatı	0,78
Makine Ve Teçhizat İmalatı	0,49
Diğer Özel Amaçlı Makinelerin İmalatı	0,45
Savunma Sanayii	0,53

Savunma sektörünün geneline bakıldığında, özsermaye ve uzun vadeli kaynakların altyapı yatırımlarını karşılama yeterli olduğu görülmektedir. Ancak yan sanayi görece zayıf pozisyonadadır. Bu nedenle yan sanayi yatırımlarını kısa vadeli borçlanarak yapmakta ve faiz yüküne maruz kalmaktadır. Deniz Taşıtları Üreticilerinin özkaynaklarının, savunma alanında faaliyet gösteren gemi inşa firmalarına oranla daha yüksek olması dikkat çekicidir.

3.6. Rekabet Gücü Analizi

Brüt Satış Karlılığı: Brüt satış karı, şirketlerin satışları ile satışların maliyeti arasındaki olumlu farktır. Brüt karın satışlara oranı brüt kar marjı olarak da adlandırılır.

$$\text{Brüt Kar} = \text{Net Satılar} - \text{Satışların Maliyeti}$$

Faaliyet Karlılığı: Şirketlerin hem satış, hem de yatırım ve finansman politikaları hakkında bilgi verir; faaliyet karının satışlara oranı şeklinde hesaplanmaktadır.

$$\text{Faaliyet Karı} = \text{Brüt Kar} - \text{Faaliyet ve Amortisman Giderleri}$$

Net Kar Marjı: Bir işletmenin net dönem karının net satışlara bölünmesi ile ortaya çıkan, işletmenin satışlarının tüm giderler düşüldükten sonra net kara ne ölçüde yansıdığını gösteren orandır.

$$\text{Net Kar} = \text{Faaliyet Karı} - (\text{Finansman Gelir ve Giderleri} + \text{Diğer Faaliyet Gelir ve Giderleri})$$

Benzer Sektörler ile Karlılık Kıyaslaması

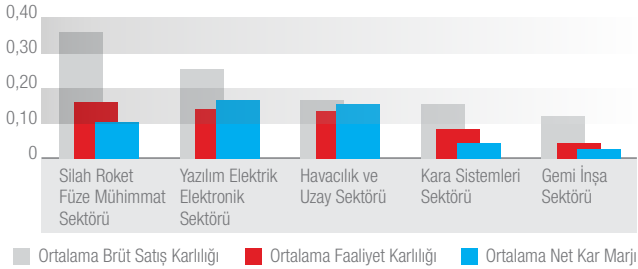
Sektör	Brüt Satış Karlılığı (%)	Faaliyet Karlılığı (%)	Net Kar Marjı (%)
Motorlu Kara Taşıtlarının İmalatı	13,5	4,6	2,2
Deniz Taşıtlarının Yapımı ve Onarımı	8,9	6,7	5,6
Savunma Sanayii - Gemi İnşa Sektörü	30,3	12,7	6,6
Silah Ve Mühimmat İmalatı	21,9	8,5	3,7
Makine Ve Teçhizat İmalatı	19,3	7,0	4,0
Diğer Özel Amaçlı Makinelerin İmalatı	21,2	7,8	4,2
Savunma Sanayii	21,0	12,0	9,0

Yüklenici Bazında Karlılık Analizi

Sektör	Brüt Satış Karlılığı (%)	Faaliyet Karlılığı (%)	Net Kar Marjı (%)
Ana Yüklenici	22	13	9
Alt Yüklenici	16	8	6
Yan Sanayi	25	7	5

Alt Sektörler Bazında Karlılık Analizi

Sektör	Brüt Satış Karlılığı (%)	Faaliyet Karlılığı (%)	Net Kar Marjı (%)
Kara Sistemleri	17	9	5
Deniz Araçları	13	4	3
Havacılık	17	14	15
Roket-Füze-Mühimmat	37	19	10
Yazılım-Elektronik	28	14	15

Mali analizlerin sonucu olarak Savunma Sanayii Sektörünün;

- Stok devir sürelerinin uzun; dolayısıyla işletme sermayesi ihtiyacının yüksek,
 - Sabit yatırım ihtiyacının yüksek,
 - Uzun vadeli borçlanma gerektirmekte,
 - Kar marjları açısından diğer sektörlerden aşırı derecede farklılık arz etmemekte
- olduğu değerlendirilmektedir.

60.00

60.00

57.00

25.00

86.85

220.00

31.05

4. Sektör Kırılımları

4.1. TSKGV-Kamu Firmaları

Oyuncular	2010 S&H Cirosu (\$)*	Cirosunda Savunma Oranı (%)	Toplam Personel Sayısı	2010 S&H İhracatı (\$)	Ar-Ge Harcaması (\$)	Brüt Kar Marjı (%)
ASELSAN HAVELSAN ROKETSAN TAI	1.274.318.205	91.5 96	18	349.416.575	341.551.470	27
ASELSAN ESDAŞ HAVELSAN HTR MİKES MKEK ROKETSAN STM TAI TEI	1.731.308.832	90	17.286	545.246.142	374.423.313	24

4.2. Gemi İnşaa

Oyuncular	2010 S&H Cirosu (\$)	Cirosunda Savunma Oranı (%)	Toplam Personel Sayısı	2010 S&H İhracatı (\$)	Ar-Ge Harcaması (\$)	Brüt Kar Marjı (%)
ADIK DEARSAN İSTANBUL DENİZCİLİK RMK MARINE YONCA-ONUİK	62.458.836	34	1.506	36.696.268	184.269	13

*Döviz kuru çevrimlerinde Merkez Bankası'nın 2010 yılı ortalama \$ kuru olan 1,499 TL esas alınmıştır.

4.3. Havacılık-Uzay

Oyuncular	2010 S&H Cirosu (\$)	Cirosunda Savunma Oranı (%)	Toplam Personel Sayısı	2010 S&H İhracatı (\$)	Ar-Ge Harcaması (\$)	Brüt Kar Marjı (%)
ALP HAVACILIK KALE HAVACILIK TAI (TUSAŞ) TEI	615.778.444	97,5	5.101	434.680.835	101.274.889	17

4.4. Kara Sistemleri

Oyuncular	2010 S&H Cirosu (\$)	Cirosunda Savunma Oranı (%)	Toplam Personel Sayısı	2010 S&H İhracatı (\$)	Ar-Ge Harcaması (\$)	Brüt Kar Marjı (%)
BMC FNSS HEMA ENDÜSTRİ NUROL MAKİNA OTOKAR	364.406.889	36	7.086	106.945.367	74.437.407	23

4.5. Silah-Mühimmat

Oyuncular	2010 S&H Cirosu (\$)	Cirosunda Savunma Oranı (%)	Toplam Personel Sayısı	2010 S&H İhracatı (\$)	Ar-Ge Harcaması (\$)	Brüt Kar Marjı (%)
MKEK ROKETSAN KALE KALIP	305.487.260	49	7.148	84.147.737	9.530.775	36
TİSAŞ GİRSAN SAMSUN YURTSAN	6.317.067	34	210	1.829.896	212.953	43

4.6. Yazılım-Elektronik

Oyuncular	2010 S&H Cirosu (\$)	Cirosunda Savunma Oranı (%)	Toplam Personel Sayısı	2010 S&H İhracatı (\$)	Ar-Ge Harcaması (\$)	Brüt Kar Marjı (%)
ASELSAN						
HAVELSAN	755.938.518	95	4.964	84.226.368	247.848.814	32
ESDAŞ						
HTR						
MİKES	62.075.742	98	498	3.315.399	15.361.543	16
ASELSAN						
HAVELSAN						
AGS						
AYESAŞ						
ESDAŞ						
HTR						
GATE						
KOÇ BİLGİ						
MİLSOFT						
SAVRONİK						
SDT						
METEKSAN						
MİKES						
NETAŞ						
KAREL						
ELEKTRONİK	926.487.186	72	8.334	113.812.605	364.590.998	28

5. Savunma Sanayii 25 Analiz Sonuçları ve Sektör Ödülleri

5.1. 2010 Yılı Verileriyle Savunma Sanayii 25

Üretimden S&H satışlarına göre sıralanan ve %20 üzeri S&H cirosu gerçekleştiren firmalar aşağıdaki şekilde olmuştur:

2010 Sıra	Firma	Üretimden S&H Satışları (TL)	Ciro içerisinde S&H oranı	2009 Sıra
1	ASELSAN	951.957.961	97%	1
2	TAI (TUSAŞ)	575.508.999	97%	2
3	MKEK	246.335.053	38%	3
4	TEI	245.612.470	100%	5
5	OTOKAR	199.417.961	39%	4
6	ROKETSAN	196.876.735	79%	9
7	HAVELSAN	174.390.431	94%	7
8	FNSS	170.936.483	100%	6
9	BMC	167.812.169	26%	-
10	STM	96.475.655	98%	8
11	MIKES	81.861.855	99%	12
12	YONCA ONUK	73.845.137	100%	13
13	ALP HAVACILIK	62.068.826	100%	11
14	AYESAŞ	35.237.802	92%	14
15	KALE HAVACILIK	34.319.586	93%	17
16	GATE ELEKTRONİK	33.523.809	80%	-
17	YALTES	32.637.074	100%	16
18	MILSOFT	19.506.700	100%	15
19	ADİK	15.466.269	93%	25
20	KALE KALIP	11.964.231	29%	-
21	HTR	10.631.000	99%	20
22	KOÇ BİLGİ	10.462.006	79%	23
23	SAVRONİK	10.286.918	47%	-
24	ATEL TELEKOMÜNİKASYON	9.342.205	50%	18
25	SDT	6.252.941	99%	22

2010 yılı verileriyle NuroI Makina, Aa Otomotiv, Girsan ve Barış Elektrik firmaları Savunma Sanayii 25 listesinden çıkarken; BMC, Gate Elektronik, Kale Kalıp ve Savronik firmaları dahil olmuştur.

NETAŞ firması 2010 yılı üretimden S&H satışı verilerine göre ilk 25'te yer almasına karşın, cirosunda S&H payının %20'nin altında kalması sebebiyle analize dahil edilememiştir.

5.2. SAVUNMA SANAYİİ 25 Firmalarının Sektörü Temsil Oranı

Tespit edilen ve analize esas olan 25 firmanın sektörü hangi oranda temsil ettiği önem taşımaktadır:

	2010 Sasad Sektör Verileri (\$)	2010 SS 25 Verileri (\$)	2010 Temsil Oranı	2009 Temsil Oranı
Dolaysız Sektör Cirosu	2.732.933.353	2.019.936.690	74%	67%
Savunma ve Havacılık İhracatı	853.502.327	772.185.647	90%	92%
Ar-Ge Harcamaları	666.019.607	470.159.156	71%	69%

Tablodan da anlaşılacağı üzere, askeri fabrikalar ve TÜBİTAK Enstitüleri gibi -bilanço hazırlamadıkları için- analize dahil edilemeyen önemli kuruluşlar eksik olmasına karşın, tespit edilen 25 firmanın sektörü büyük ölçüde temsil edebildiği görülmektedir.

5.3. Savunma Sanayii 25 Ana Göstergeleri

GÖSTERGE	2009 (\$)	2010 (\$)
1 Net Satışlar	2.585.939.890	3.564.255.329
2 SS25 Büyüme Oranı	-	38%
3 S&H Ciroosu	2.141.188.516	2.633.158.426
4 GSYİH İçerisinde SS25 Brüt Katma Değerinin Payı (binde)	1,76	2,03
5 Dönem Karı	334.866.162	442.782.585
6 Havacılık Sanayii Ciroosu	171.749.896	244.754.222
7 Toplam Ciro İçerisinde S&H Payı	83%	74%
8 S&H Ciroosu İçerisinde Üretimden Satışların Oranı	90%	88%
9 Yaratılan Toplam Net Katma Değer	1.028.294.418	1.304.852.781
10 Çalışan Başına Yaratılan Net Katma Değer	52.132	82.548
11 Kişi Başına Ciro Ortalaması	131.100	160.580
12 Toplam Personel Sayısı	19.725	23.695
13 Mühendis İstihdam Oranı	31,9%	30,4%
14 S&H Sektörü Çalışan Sayısı (S&H ciroosu ile orantılı olarak)	16.333	16.466
15 Yurtiçi Yan Sanayi Kullanımının Toplam Ciroya Oranı	27%	17%
16 Yurtiçi Yan Sanayine Aktarılan Toplam İşpayı Tutarı	697.257.446	604.959.915
17 S&H İhracatı	761.328.607	772.185.647
18 S&H İhracatı İçerisinde Offsetin Payı	50%	48%
19 Ciro İçerisinde İhracat Gelirlerinin Payı	31%	25%
20 S&H Net İhracatı (İhracat-İthalat Farkı)	217.999.008	188.909.421
21 S&H Ürünleri İthalatı	543.329.599	583.276.226
22 S&H Ciroosu İçerisindeki Yabancı Girdi (S&H İthalatı) Oranı	25%	22%
23 Toplam Ar-Ge Harcamaları	305.663.383	470.159.156
24 Toplam Ar-Ge İçerisinde Özkaynak Kullanım Oranı	36%	33%
25 Ciro İçerisinde Bakım-Onarım (Lojistik) Gelirlerinin Payı	-	7%
26 2011 Yılı İçin S&H Ciroosu Öngörüsü	-	2.846.686.272
\$/TL	1,547	1,499

6. Savunma Sanayiinin Türkiye'deki ve Dünyadaki Yeri

6.1. Sektörün 2010 Yılı Panoraması

Sözleşme İmzası

- Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın Yeni Ana Silah Sistemlerine ait Bilgi Sistemlerinin Hava Kuvvetleri Bilgi Sistemi (HvBS) ile Bütünleşmesi Projesi (19 Şubat 2010)
- KBRN Mobil Arazi Laboratuvarı Sözleşmesi (10 Mart 2010)
- 35 mm Oerlikon Modernizasyonu ve Parçacıklı Mühimmat Tedariki (11 Mart 2010)
- Kundağı Motorlu Namlulu Alçak İrtifa Hava Savunma Silah Sistemi (18 Mart 2010)
- 35 mm Oerlikon Ateş İdare Cihazı Modernizasyonu (18 Mart 2010)
- Mi-17 Helikopterleri Depo Seviyesi Bakımı (6 Mayıs 2010)
- Orta Menzilli Tanksavar Silah Sistemi (Yurtiçi Geliştirme) (29 Temmuz 2010)
- Yük Helikopteri Tedariki (6 Eylül 2010)
- 25 Tonluk Sahil Güvenlik Botu Projesi (07 Eylül 2010)
- Helikopter Elektronik Harp Destek Merkezinin Kurulması Ve Teknik Destek Hizmeti Tedariki (HEWS-HEHDEM) (22 Kasım 2010)
- Modern Makinalı Tüfek Projesi (30 Aralık 2010)

Önemli Aşama Kaydedilenler

- Yeni Tıp Karakol Botu Denize İndirme Aşaması (09 Nisan 2010)
- Sahil Güvenlik Arama Kurtarma Gemisi Tedarik Projesi İlk Gemi "TCSG DOST"un Denize İndirme Aşaması (09 Haziran 2010)
- Süratli Amfibi Gemisi (LCT) Denize İndirme Aşaması (02 Ekim 2010)

Teslimatlar

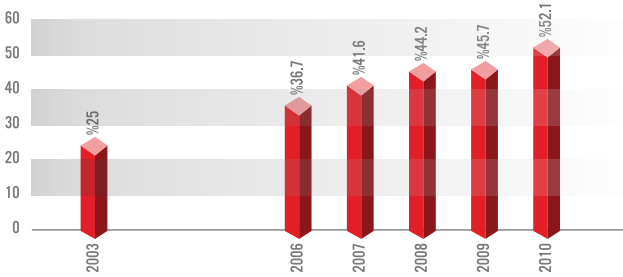
- Seyyar Cerrahi Hastane Teslimatı (04 Ekim 2010)
- M60T Tank Modernizasyonu Projesi Son Tank Teslimatı (7 Nisan 2010)

Diğer Önemli Etkinlikler

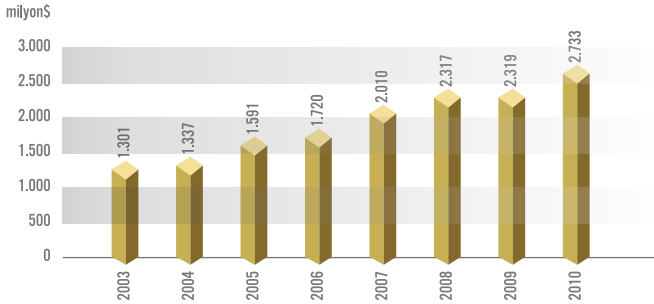
- FNSS Çözüm Ortakları Konferansı (7 Ocak 2010)
- Sinerjitürk Savunma '10 (25-28 Şubat 2010)
- Teknopark İstanbul Yönetici Şirket Ortaklık Sözleşmesi İmza Töreni (12 Mart 2010)
- Otokar Yan Sanayi Buluşması (20 Mayıs 2010)
- Savunma Sanayii Müsteşarlığı Yeni Hizmet Binası Temel Atma Töreni (17 Haziran 2010)
- II. İzmir Küresel Uzay Havacılık ve Offset Konferansı (6-8 Ekim 2010)
- 3. Deniz Sistemleri Semineri (11-12 Ekim 2010)
- Savunma Sanayii 25 Çalışması ve Sektör Ödülleri (5 Kasım 2010)
- SSM İhracat Stratejisi'nin yayımlanması (22 Kasım 2010)
- Türkiye'de Uçuş Eğitim Simülatörü Sektörünün Mevcut Durumu ve Hedefleri Çalıştayı (26 Kasım 2010)
- Savunma Sanayi Teknoloji Paylaşımı Seminer ve Sergisi (16 Aralık 2010)

6.2. Ana Eksenlerde Eğilimler

TSK İhtiyaçlarının Yurtiçinden Karşılama Oranı

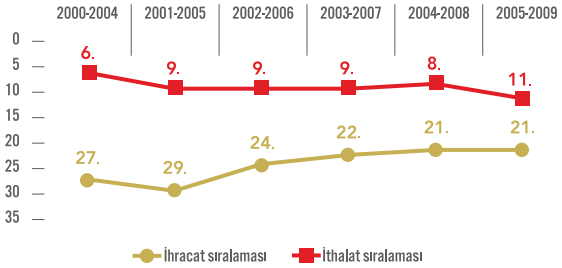
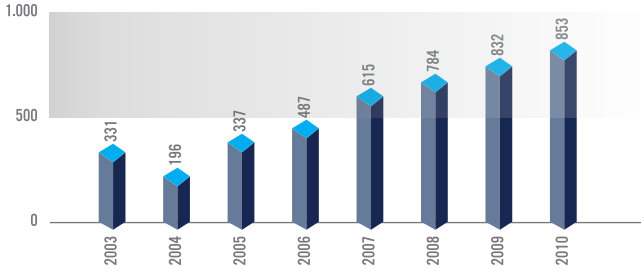

Savunma Sanayii Sektör Ciro

Savunma ve Havacılık İhracatı

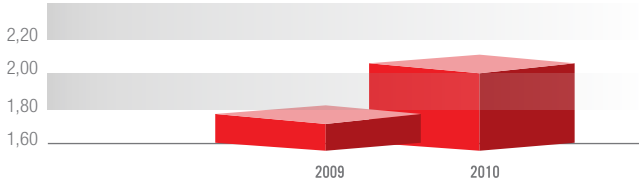
milyon\$

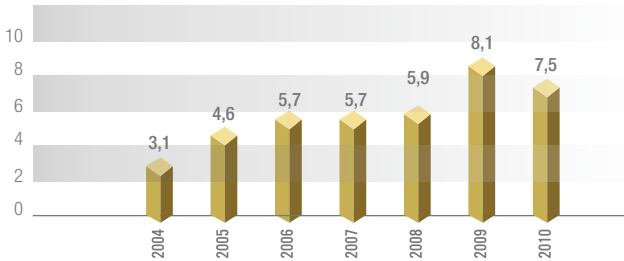
6.3. Türkiye Ekonomisindeki Yeri

Savunma Sanayii 25'in GSYİH içerisindeki ağırlığı:

SS25 Toplam Brüt Katma Değer/GSYİH (Binde)

Ülke İhracatı İçerisinde S&H Payı (Binde)

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500) Listesinde Yer Alan Savunma Sanayii Firmaları:

2010	2009	2008	Kuruluşlar	Üretimden Satışlar (Net/TL)
45.	40.	64.	ASELSAN Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	978.949.024
55.	82.	179.	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. (TAI)	851.812.139
78.	88.	61.	BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş.	644.975.536
90.	87.	98.	MKEK-Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu	575.608.556
141.	134.	115.	OTOKAR Otomotiv ve Savunma San. A.Ş.	394.739.112
236.	453.	388.	ROKETSAN Roket Sanayii ve Tic. A.Ş.	252.972.239
246.	200.	227.	TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş. (TEI)	245.612.470
316.	255.	258.	HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	186.276.326
347.	260.	-	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş	170.936.418

6.4. Defense News Top 100

Defense News tarafından her yıl yayımlanan En Büyük 100 Savunma Sanayii Şirketi Listesinde, Aselsan 80. sırada yer almıştır.

2010 Sıra	Firma	Ülke	2009 Sıra	2010 Savunma Cirosu (milyon \$)
1	Lockheed Martin	ABD	1	42,800.0
2	BAE Systems	İngiltere	2	33,109.5
3	Northrop Grumman	ABD	4	31,181.0
4	Boeing	ABD	3	30,858.0
5	General Dynamics	ABD	5	26,622.0
6	Raytheon	ABD	6	23,420.2
7	EADS	Hollanda	7	16,286.7
8	Finmeccanica	İtalya	8	14,442.9
9	L-3 Communications	ABD	9	13,074.0
10	United Technologies	ABD	10	11,600.0
11	Thales	Fransa	12	9,956.0
28	Saab	İsveç	39	2,887.4
33	Elbit Systems	İsrail	28	2,536.6
36	IAI	İsrail	36	2,380.0
46	Rafael ADS	İsrail	47	1,844.8
48	ST Engineering	Singapur	50	1,800.9
50	Kongsberg	Norveç	57	1,499.8
61	Samsung Techwin	G.Kore	51	1,032.0
73	LIG Nex1	G.Kore	-	811.0
80	ASELSAN	Türkiye	86	762.2
87	Embraer	Brezilya	95	667.0
89	Patria	Finlandiya	84	658.4
98	IMI	İsrail	97	508.6
100	RTI Sistema	Rusya	-	449.0

2009 Savunma Cirosu (milyon \$)	Savunma Ciroosu Artışı (%)	2010 Toplam Cirosu (milyon \$)	Ciroda Savunma Payı (%)
42,025.7	1.8%	45,800.0	93.4%
33,418.8	-0.9%	34,613.6	95.7%
30,656.9	1.7%	34,757.0	89.7%
31,932.0	-3.4%	64,306.0	48.0%
25,904.6	2.8%	32,466.0	82.0%
23,139.3	1.2%	25,183.0	93.0%
15,013.7	8.5%	60,734.4	26.8%
13,332.1	8.3%	24,817.1	58.2%
13,014.0	0.5%	15,680.0	83.4%
11,100.0	4.5%	54,326.0	21.4%
10,456.7	-4.8%	17,389.9	57.3%
2,594.5	11.3%	3,397.1	85.0%
2,690.8	-5.7%	2,670.1	95.0%
2,234.0	6.5%	3,148.0	75.6%
1,607.0	14.8%	1,844.8	100.0%
1,451.3	24.1%	4,392.4	41.0%
1,059.8	41.5%	2,565.7	58.5%
1,374.0	-24.9%	2,752.0	37.5%
763.5	6.2%	811.0	100.0%
643.1	18.5%	789.6	96.5%
480.4	38.8%	5,312.5	12.6%
662.0	-0.5%	748.7	87.9%
465.0	9.4%	508.6	100.0%
-	-	506.0	88.7%

Mali Oran Tanımları

Oran	Açıklama
Net İşletme Sermayesi = Dönen Varlıklar - Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	Net işletme sermayesi, şirketlerin faaliyetleri süresince tam kapasitede karlı ve verimli şekilde çalışabilmesi, üretimini devam ettirebilmesi, iş hacmini arttırabilmesi, yükümlülüklerini karşılayamama riskinin azalması açısından önem taşır.
Net İşletme Sermayesi Devir Hızı = Net Satışlar / Net İşletme Sermayesi	Net işletme sermayesi devir hızı, şirketlerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için gereken minimum çalışma sermayeleri (net işletme sermayesi) ile hangi ölçüde satış hacmi başarısı gösterdiklerini ölçen bir orandır.
Cari Oran= Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar	Cari oran net işletme sermayesinin yeterliliğini ve kısa vadeli borç ödeyebilme kapasitesini göstermektedir.
Nakit Oran = (Kasa+ Banka+Menkul Kıymetler) / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	Nakit oran, alacaklar tahsil edilemediği ve satışların azaldığı zor durumlarda şirketlerin en likit varlıklar ile kısa vadeli borçlarının ilk etapta ne kadarlık kısmını geri ödeyebileceğini göstermektedir.
Borç Aktifler Oranı = Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar +Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Aktif	Toplam aktiflerin ne kadarlık kısmının yabancı kaynaklardan fonlandığını göstermektedir.
Stok Devir Hızı: Satılan Malın Maliyeti / Ortalama Ticari Stok	Stok devir hızı, stok olarak tutulan varlıkların firma tarafından ne kadar hızla üretim içinde tüketildiği ve satışa hazır hale getirildiğini göstermektedir.
Emtianın Stokta Kalma Süresi: 365/ Stok Devir Hızı	

Oran	Açıklama
Alacak Devir Hızı: Net Satışlar/ Ortalama Ticari Alacaklar	Alacak devir hızı, şirketlerin ticari alacaklarını tahsil etme kabiliyetini ölçen ve şirketlerin bir yıl süresince alacaklarını satışları ile kaç defa devir ettiklerini gösteren bir orandır.
Alacakların Tahsil Süresi: 365/ Alacak Devir Hızı	
Maddi Duran Varlık Devir Hızı: Net Satışlar/ Maddi Duran Varlıklar	Maddi duran varlıklar devir hızı, şirketlerin faaliyetlerini yürütebilmeleri için yaptıkları maddi yatırımlar (maddi duran varlıklar) ile hangi ölçüde satış hacmi başarısı gösterdiklerini ölçen bir orandır.
Aktif Devir Hızı: Net Satışlar/ Ortalama Toplam Aktif	Aktif devir hızı, şirketlerin sahip oldukları varlıklar (toplam aktifler) ile yarattıkları satış hacmi başarısını ölçen bir orandır. Bu oran bize varlıklara aşırı yatırım yapıp yapılmadığını yani şirketlerin aktif büyüklüklerinin gereksiz yere büyütülüp büyütülmediğini gösterir.

2010 YILI VERİLERİYLE SAVUNMA SANAYİİ **ANALİZ RAPORU**

Bu rapor, Strateji Geliştirme ve Sanayileşme Daire Başkanlıklarının ortak çalışması ürünüdür.

Aralık 2011

www.ssm.gov.tr
